

Kiss Sándor

Gyermekvédelem és nevelés összefogással Érden

Prológus

A gyermekvédelem célja a gyermekek védelme. Az adott korban, az adott helyzetben, az adott társadalmi normáknak, hagyományoknak, szokásoknak megfelelően és az adott gyermekvédelmi törvényekben foglaltaknak elfogadhatóan kell gondoskodni és nevelni a gyermekeket. Dr. Bagdy Emőke erről a következőket írja: *„A gyermekekről való gondoskodás és nevelésük elsősorban a szülők feladata, vagyis a családé. A tengernyi kritika ellenére egyetlen kultúra sem tudta a gyermeknevelés és utógondozás feladatát másfajta társas rendszerben jól megoldani, így nyugodtan állíthatjuk, hogy szükség van a családra mint fundamentális társas alakszatra.”*

A nevelés egy tudatos tevékenység, előzetesen meghatározott, átgondolt célok szolgálatában áll. A gyermekekről gondoskodni kell, nevelni kell őket, megfelelő környezetet biztosítani számukra, ahol biztonságban érzik magukat.

Mint minden, így a gyermekek nevelése is folyamatos változásokon megy keresztül. Van, amikor családi problémák miatt, van, amikor a technika fejlődése által, esetleg a gazdasági változások miatt egészen más irányba tolódnak el a hangsúlyok. A neveléshez hozzátartozik az egyéni, valamint a közösségi nevelés is, tehát a konstruktív életvezetés kialakítása már nem csupán az egyénnek, hanem szűkebb és tágabb közösségének is érdeke. A szakemberek ezért elsősorban arra törekednek, hogy a családot, mint a társadalom legkisebb, de egyben a legfontosabb egységét erősítsék és segítsék. Egy jól működő társadalomban a legerősebb közösség maga a család. A jól működő családok gyermekeiket szeretetben, értékrendjüket átadva nevelik fel, és így a társadalom hasznos tagjai lesznek.

Családok, gyermekek segítése Érden

Érden a családokat az egyház és az iskola mellett az egészségügyben dolgozók segítették. A Zöldkereszt Szolgálat munkája kiterjedt a házassági tanácsadásra, pályaválasztási tanácsadásra éppen úgy, mint egészségügyi ismeretek terjesztésére, anya- és csecsemővédelemre, kisgyermekek és iskolás gyermekek védelmére. Gyermeküdtetéssel is foglalkoztak. A második világháború után a védőnők, óvodák, iskolák foglalkoztak a gyermekek nevelésével, valamint a szakellátás. Az iskolákban voltak ifjúságvédelemmel foglalkozók, de egyre jobban érződött a szükséglet egy olyan szolgálatra, amelyik kimondottan a családon belüli gondok megoldásában tudna segíteni. Ez volt az az időszak, amikor kibontakoztak a polgári társadalom egész gépezetét, valamennyi értékét megkérdőjelező ifjúsági szemléletek – az értékrend nagyon megváltozott. A válások száma fokozatosan nőtt, a gyerekek az iskola után kulccsal a nyakukban csavarogtak, a szülők veszekedéseit így próbálták kikerülni. Pest megyében és az országban elsőként Érden jött létre 1983-ban a sérült gyermekeket ellátó fejlesztő napközi otthon Dr. Dizseri Tamás gyermekorvos kezdeményezésére, Paróczai Zoltánné irányításával. A családokat segítették elsősorban, a sérült gyermekek szüleit, mivel velük álltak kapcsolatban. Egyre jobban érződött az igény a hátrányos helyzetű családok részéről is a segítségre. Tarnóczi Istvánné Kaszap Mária 1987-ben Érden a római katolikus Karitásztól vezetésre kapott megbízatást, és segítette a rászoruló családokat és erdélyi menekülteket. 1989. június 16-án, Érden kezdték el a munkájukat a Teréz Anya Nővérei, és ugyanebben az évben hivatalosan is létrejött a Családsegítő

Központ, melynek 2001-ig irányítója volt Tarnóczi Istvánné Kaszap Mária. A gyermekekkel való törődésre egyre nagyobb igény mutatkozott, és létrejött a Gyermekjóléti Szolgálat („Gyermekjólét”).

A Családsegítő Központ mellett Gyermekjólét

Az érdi Szociális Gondozó Központ engedélyét 1998-ban adta ki az önkormányzat a 27/1998- (II.19) ÖK határozat alapján. Mivel az Érd városában élők száma meghaladta a negyvenezer főt, ezért kötelezővé vált a Gyermekjóléti Központ létrejötte a 277/2004./XI.25. ÖK határozat alapján. 2010-ben Pest megye Módszertani Gyermekjóléti Központja volt Érden. A Zöldkereszt Szolgálat működését sem felelték el az érdek, mivel néhány érdi polgár adományából emléket állítottak a Zöldkeresztes Szolgálatnak. Az érdi Gyermekjóléti Központ munkatársai napi feladataik mellett egyre több programmal próbálnak megoldási lehetőségeket nyújtani a szülők, az iskolák és a gyerekek számára. A Gyermekjóléti Központ általános feladata, hogy a gyermekek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődését, személyi, vagyoni és egyéb jogait biztosítsa. Tájékoztatják ügyfeleiket és a hozzájuk fordulókat a támogatásokhoz való hozzájutáshoz. A családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy ezekhez való hozzájutás megszervezése is az ő feladatuk, de a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése is, valamint a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása, megoldási javaslatok készítése. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében – ha már nincs más megoldás – a gyermekjólét családgondozójának a feladata javaslatot készíteni a gyermek családjából történő kiemelésére. A kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállítása, az utógondozói szociális munka biztosítása nagyon lényeges, ezt ugyancsak a gyermekjólét munkatársa végzi.

Kudarok és csalódások elsősorban a szülők tekintetében érik a szakembert. Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány alapítója erről így vall: *„Sajnos, találkozom olyan szülőkkel is, akikhez mikor hazavittem a gyermekeiket, közömbösen fogadták őket, láttam olyan apai, anyai szívet, amiben nem mutatkozott meg a szülői szeretet, a gyermekek iránti ragaszkodás. De*

olyan gyermekszívet nem láttam, amelyik ne lángolt, lobogott volna, mikor a vér szerinti apja, anyja megjelent. Felejtenek mindent, mindent megbocsátanak, hajlandók mindent újrakezdeni, mindent félretenni, szeretik a töpörödött, bűnöktől megsebzett, meggyötört szüleiket. Isten ilyen csodálatosnak teremtette a gyermeki szívet.” A Gyermekjólét általános feladatain túl a gyermekek családban való nevelésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében igényeiknek és szükségleteiknek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat és programokat is nyújt. Többek között: kapcsolattartási ügyeletet, utcai és lakótelepi szociális munkát és készenléti szolgálatot is biztosít. A zavartalan kapcsolattartás lebonyolítása érdekében szükség szerint az első kapcsolattartást mediáció előzi meg. A kidolgozott kapcsolatügyi protokollt – amelyet Csontos Éva családgondozó dolgozott ki – a kapcsolatügyi házirenddel együtt ismertetik az ügyfelekkel, és utána, ha elfogadják, megkötik az együttműködési megállapodást, majd ezek alapján felajánlják a mediálás lehetőségét a kapcsolattartások zavartalan és mindenkinél megfelelő módja érdekében. A kapcsolatügyi mediáció megállapodás létrejötte után a megállapodásban foglaltak maradéktalan megvalósításában is segítenek. A mediálást az érdi Gyermekjóléti Központnál minden olyan ügyben használják, ahol a felek közötti probléma külső szakember segítségével nem kezelhető. Egyre több olyan eset van, ahol a szülők és gyermekük, vagy a két szülő közötti konfliktust egy mediátor segítségével meg lehet oldani, így a probléma megoldódik, és nem kerül sor más hatóság közreműködésére. Az esetek többségében már az első alkalom eredményre vezet.

A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása. Ezt az ellátottak köre, az önként a gyermekjóléthez forduló helyi lakosok vagy a bíróság által odairányított családok, illetve a gyámhivatal által odairányított családok számára biztosítják. Az utcai és lakótelepi szociális munka egy komplex tevékenység, mely a szociális munka eszközeivel a város területén intézményi, csoportos és egyéni esetkezelés keretében végez preventív tevékenységet. Célja a gyerekek elérésével a veszélyeztetettség csökkentése, a devianciák felé sodródás megelőzése. A szabadidős tevékenységeket szoros együttműködésben végzik az utcai és lakótelepi szociális munkával.

Prevenációs programok a Gyermekjólétben

Bereiné Petrik Mária, az érdi Gyermekjóléti Központ vezetője munkatársaival együtt azon dolgozik, hogy a gyerekek örömmel és érdeklődéssel járjanak iskolába. Kiemelt feladatnak tekintik a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek korrepetálását, vizsgára való felkészítését. A cél az, hogy fizikálisan és szellemileg is megmozgassák a programra vállalkozó gyerekeket. Szerveznek gyalogtúrákat a Csuka Zoltán Emlékházhoz, hogy jobban megismerjék az irodalomszervező-író munkásságát; a helyben élő és alkotó Domonkos Béla szobrász pedig műhelyében és galériájában fogadja az érdeklődő gyerekeket, akárcsak Eöry Emil képzőművész. Bíró András költő, író kertjében mesélt a kutyavári romról a gyerekeknek, Büki Attila író pedig saját mesét olvasott fel háza udvarán. Az Érden található templomokat, kápolnákat gyalogtúrák alkalmával ismerik meg még jobban a diákok. A Gyermekjóléti Központ az Erzsébet-program keretében működő Erzsébet-táborba is visz gyerekeket.

Az intézmény munkatársai esetmegbeszélésein egyre többször hangzik el az a felismerés, hogy az óvodáskorban kell elkezdenni a családi életre nevelést. Bereiné Petrik Mária örömmel támogatja Abrudbányai Tímea családgondozót a Baba-Mama Klub létrehozásában, a helyszín az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda klubhelyisége.

Idén a Központ pályázatot hirdetett az érdi iskolák 5–12 évfolyamos osztályai számára „Érd legösszetartóbb osztálya” témakörben. A pályázat célja, hogy minél összetartóbb osztályok, közösségek alakuljanak ki. Bakondi Józsefné, a Gyermekjóléti Központ helyettese, aki szoros kapcsolatban áll Kalányos Éva roma referenssel, a pályázat legnagyobb népszerűsítője. Meggyőződése, hogy egy jó osztályközösség nagy hatással tud lenni nemcsak az osztályba járó tanulókra, de az iskola többi osztályára, sőt a városi iskolákra is.

Józsa Bettina családgondozó prevenációs programot dolgozott ki óvodák számára, amely segítségével játékosan, meseszerűen ismertetik meg a kicsikkel a Gyermekjólét munkáját, remélve, hogy ezáltal a szüleik is jobban odafigyelnek

családi életükre, esetleg még a gondjaik kezdetén szakemberhez fordulnak, hogy kiküszöböljék az esetleges válságot. A programban rövid mesék és gitárral kísért játékos dallamok hangzanak el a jóságról, szeretetről, az egymásra való odafigyelésről. A város nevezetességeiről mesébe szőtt történeteket hallhatnak a gyerekek, amit azután azok meglátogatása követ. Mindezzel az óvónők áldozatos munkáját próbálják kiegészíteni, támogatni őket, hogy a szülőket könnyebb legyen meggyőzniük, ha bukkánókat észlelnek a családi életükben. Ugyanis Dr. Ranschburg Jenő a következőt vallja: „A családi konfliktusok lényege sokkal inkább az olyan tranzakció, amit úgy nevezünk, hogy rejtett tranzakció. Amikor nem arról beszélünk, ami tulajdonképpen a kommunikáció lényege.” Az óvodában a gyermekek eljátsszák az otthoni gondokat. Amit a szülők esetleg nem is érzékelnek problémának, azt a kisgyerekek érzékeny és őszinte lelkükkel észreveszik és adják is a jelzéseket. Sok esetben a szülők csak akkor veszik észre az előttük felgyülemlett feladathalmazt, mikor már higgadtan képtelenek a jó megoldásra koncentrálni. Farkas Zoltán könyvében a következőket írja: „Minden ember jellemrajza olyan, mint az olajfestmény. Messziről harmonikus, hibátlan szépséget mutat. Színek és vonalak úgy olvadnak egybe, hogy gondolat, élet és lélek sugárzik belőlük. De ha közelebb megyünk, mindinkább elválnak a színek, törnek a vonalak, kiütkeznek az érdes festéksomók s lélekharmonia helyett zavaros festék – kakofónia fogad.” A családi életre nevelés is erről szól: meg kell tanulnunk azt a pontot, azt a célt követni, ami előre tud vinni bennünket. Az élénk táruló látványtól nem kell megrettenni, hanem felfedezni benne a hasznosat, a szépet, a jót. Folyamatosan törekedünk kell arra, hogy a lehető legtökéletesebb legyen minden, holott mindig fogunk találni hibát vagy nem tetszőt az életünkben.

Rákosi Aglája, az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda irányítója munkatársaival együtt segítséget nyújt a munkahelykeresésben, önéletrajzírásban a fiataloknak. A hátrányos helyzetű fiatalok számára ismeretet és segítséget tudnak nyújtani az e-társadalomba való minél jobb beilleszkedésbe, az otthoni hátrányok kiküszöbölése, a felzárkózás elősegítése érdekében. Érdekes és hasznos programokat is szerveznek a fiatalok számára, filmklubot, kreatív kézműves foglalkozásokat.

Együttműködés a Boldog Ceferino Alapítvánnyal

A Gyermekjóléti Központ vezetője vette fel a kapcsolatot Gáspár Csabával, a Boldog Ceferino Alapítvány munkatársával, és megkérte, hogy az érdi iskolásoknak is tartsanak rendhagyó osztályfőnöki órákat. Az időpontok egyeztetését az alapítvány munkatársai és az iskolák között a Központ segítette. A Boldog Ceferino Alapítvány munkatársai a rendhagyó osztályfőnöki órákon a Magyarországon élő cigányok kultúráját, szokásait, hagyományait, valamint történelmi múltját ismertették. Ceferino Giménez Malla életéről is beszéltek, valamint arról, hogy ő az első cigány, akit a katolikus egyház boldoggá avatott. Az előadók saját életútjukon keresztül bemutatták a tanulás fontosságát, jelentőségét.

Az előadásokat nagyon fontosnak tartom, mivel úgy vélem, hogy a tucátfilmek és a vulgárizáló kultúra változatos eszközei hozták világra és emelték valóságos történelmi dogma szintjére a mindenért kizárólag vádolható kisebbséget – vagyis a cigányságot – a minden rosszért a felelősséget egyedül viselő bűnös nép mítoszára. Mi is kellene ahhoz, hogy a szíveket olykor elszorító görcsös indulatok végre felengedjenek, hogy az oly hosszú időn át folyvást csak vastagodó jégkéreg egy nap valóban olvadni kezdjen? Gondolok a közös múltra, az együtt elszenvedett méltatlanságokra, a nacionalizmust kizáró hazafiság követelményére, és különösen arra a tényre, amelyről keveset beszélünk manapság: hogy összetartásra lenne szükség. Születésétől fogva minden ember, minden kisebbségi népcsoport, minden nemzet és nemzetiségi ártatlan, és a bűnösök fiai és unokái is büntelenek mindaddig, amíg maguk valamiféle rájuk bizonyítható bűncselekményt el nem követnek. A történelmi fejlődés eltérő fázisaiból adódóan méltányosságok és igazságtalanságok, jogos vágyak és önző reménységek, indokolt aggodalmak és görcsös félelmek, amik mind döntő módon járultak hozzá ahhoz, hogy Európában nem tudott kialakulni egységes, humánus álláspont az ésszerű és irracionális kategóriák megítélésében. Ezt következő, aprólékos munkával lehet megváltoztatni és jó irányba fordítani a dolgokat.

Az önneveléshez szükséges készségek és attitűdök kialakulásának fontossága egyre inkább felértékelődik a mai világban. Lépten-nyomon

halljuk, hogy a mai gyerekek nem beszélgetnek, s gátló tényezőként szinte azonos módon jelöli meg mindenki a mértéktelen televíziózást, videózást, számítógépezést. A szülők, a család, a gyermekekkel foglalkozók éppen saját felelősségüket felejtik ki. A lényeg az érzelmi odafordulás, az elemi kíváncsiság felkeltése, vagyis a motiváció, amely rábírja a gyereket a hasznos foglalkozásokra, amiből a legtöbbet ő és családja profitálhat, és nem utolsó sorban a társadalom.

Az előadások hasznossága több rétegű. A cigány tanulók láthatják, hallhatják, hogy származástól függetlenül van lehetőség elérni álmaikat a következetes tanulással. A nem cigány tanulók ugyancsak szembesülhetnek az előadásokon azzal, hogy a Magyarországon élő cigányoknak is van történelmi múltjuk, és ők is rendelkeznek kimagasló teljesítményeket elérő egyéniségekkel. A tolerancia alapvetően a másság elfogadását, a mássággal szembeni türelmet jelenti. Ha gyengén vagy egyáltalán nem érvényesül ez az elv, nem lehet útját állni a negatív megkülönböztetéseknek, amelyek magatartások, életformák vagy más sajátosságok elítélése alapján akár az elemi létfenntartás jogát is megkérdőjelezhetik azoknál, akiket segítségre méltatlannak tartanak. Ennek a programnak egyik fontos célja a tolerancia erősítése is.

A Gyermeekjólét közvetítőként

Érden elsőként a Kós Károly Szakképző Iskolában tartott előadást Gáspár Csaba, majd folytatódott a kezdeményezés a Móra Ferenc Általános Iskolában a magyar kultúra napján a Boldog Ceferino munkatársainak közreműködésével. A rendhagyó osztályfőnöki órán a diákok mellett a pedagógusok is érdeklődéssel hallgatták az előadókat, akik többek között Lakatos Menyhért író munkáiról beszéltek. Balogh Elemér még megemlítette Chóli Daróczi József költő, Bari Károly, valamint Szakcsi Lakatos Béla, Snétberger Ferenc és Pege Aladár nevét is. Gáspár Csaba pedig Székely János: Cigány népismeret című könyvét adta körbe a gyerekeknek. A szünetben is folytatódott a beszélgetés, a gyerekek körbevették az előadókat. A Teleki Sámuel Általános Iskolában külön a két nyolcadik osztály és külön a két hetedik osztály számára is kérték a rendhagyó osztályfőnöki órát.

Az előadókat hallgatva Lakatos Menyhért: Akik élni akartak című könyvének (mely a Magvető Könyvkiadónál 1982-ben jelent meg) 116. oldalán lévő sorai jutottak eszembe: *„A falon csüngő bíborköntösös szentek szemrebbenés nélkül bámulták át az elmúlt évtizedeket, belesárgultak, beléféakultak, de soha nem veszítették el bizalmukat.”* Úgy éreztem, ezek az előadók is megtartották bizalmukat a jó és az igaz iránt, és próbálják átadni a jövő nemzedékének is. Lakatos Menyhért könyve 133. oldalán így folytatja: *„És akik azt hiszik, hogy a vágyak nem múlnak el teljesülés nélkül, azok nem csalatkoznak.”* Úgy gondolom én is, akik nagyon akarnak valamit és tesznek is érte, azoknak teljesülnek a vágyaik. Gáspár Csaba élet-történetéből kiderült, hogy Fóton nevelkedett, a gyermekvárosban. Majd nevelőszülőkhöz került, aztán fiúotthonba Érden, ahol az otthonvezető Tomanek Sándorné, a kedves Ici néni mindenben segítette. Akárcsak Hegedűs Ágota, a ceglédi Dózsa György Szakkollégium igazgatónője, és az érldligeti plébános Filó Kristóf atya, aki a fiúotthonba is bejárt, hogy néhány jó szóval, tanáccsal segítse az ott lakókat. Gáspár Csaba szakács lett, majd munka mellett leérettségizett, elvégezte az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán a két éves ifjúságsegítő szakot. Így valóra vált álma. Jelenleg a Béke Gyermekotthon dolgozója. Hálát ad a Jóistennek, hogy a Kissné Oláh Anita irányítása alatt lévő Boldog Ceferino Alapítvány tagja. Kacsaringós, döcögős volt az út, míg eljutott idáig, de az a jó, hogy vannak olyan emberek, akik hisznek vágyaik, álmaik teljesülésében, és küzdenek is érte.

Úgy érzem, a Boldog Ceferino Alapítvány munkatársainak sikerült előadásukkal jó néhány diákot a tanulás, a tudás ösvényére terelniük és az elfogadás, tolerancia, a szeretet, megbecsülés és a hit útjára vezetniük. Előadásukkal utat és reményt mutattak, és hitet adtak a hallgatóságnak. Mivel a cigánygyerekek többsége saját környezetében nem lát követendő példát, alig feltételezhető, hogy önmaguktól értékes képzésben vennének részt egy magasabb iskolai fokozat megszerzéséért. A cigányságot érő társadalmi egyenlőtlenség feloldásának egyik legfontosabb feltétele az iskolai rendszer filozófiájának megváltoztatása. Az iskolarendszer elsősorban az oktatás folyamatában foglalkozik a gyerekekkel, a nevelés a szülőre maradna, aki többségében ennek a feladatnak nem tud úgy eleget tenni, hogy a mai elvárásoknak minden téren

megfeleljen. Ezért már az óvodában és az iskola első tagozatában jóval nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a nevelésre.

Az érdi Gyermekjóléti Központ vezetője nagy örömmel fogadta az iskoláktól a visszajelzéseket és az érdeklődést. Az Érdligeti Általános Iskola igazgatónője, Vargáné Balogh Erika, Lukácsiné Sós Szilvia igazgatóhelyettesével örömmel kapcsolódott be a prevenciós programba, hozzátéve, hogy remélik, a program a következő tanévben is folytatódik. A Gárdonyi Géza Általános Iskola és Gimnáziumban is sikeres volt az előadás, akárcsak a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskolában, ahol nagy örömmel várják a szeptemberi folytatást. A Batthyány Általános Iskola és Sportiskolában szintén kérték, hogy legyen folytatása a programnak, mondván, csak akkor lesz igazán kézzel fogható eredménye. A program sikerét mutatja továbbá az is, hogy a Velencén lévő Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon tanulói és tanárai sem elégedtek meg az egyórás előadással, a gyerekek arra kérték az előadókat, ne tartsanak szünetet, s a második óra elteltével, a kicsengetés után sem lankadt az érdeklődés. Jómagam is jelen voltam a programon, s hogy a gyerekek nemcsak figyeltek, de kérdeztek és történeteket meséltek maguk is, az az előadók előadásmódjának is köszönhető volt. Balogh Elemér elkezdett játszani a hagyományos, régen vízfordásra használt kannán, amikor újból kicsengettek, de csak néhányan rohantak el a mosdóba, a többség ülve maradt és hallgatták az előadókat. Nagyon remélem, hogy az előadók számára is bebizonyosodott, hogy fontos ennek a programnak a folytatása.

Az előítélet megszüntetéséhez nem pusztán a diszkriminatív tetteket kell megfékezni, hanem azon kell változtatni, ahogyan az emberek egy másik nemzetiséghez tartozó, más vallású, más bőrszínű embertársaikról gondolkodnak, és amit irántuk éreznek. Azért tudnunk kell azt is, hogy a cigányság sem egységes. Szuhay Péter a következőket írja tanulmányában: *„A különböző anyanyelvű cigány etnikai csoportok annak ellenére, hogy egyes alcsoportjaik megközelítően azonos »életforma-csoport» »tudományos képzetét» keltik, továbbra is fenntartják a csoportok közötti rivalizálás gyakorlatát, és megpróbálják az etnikai csoportokat a cigányság hierarchikus rendjébe sorolni. Egységes, mindenki által elfogadott hierarchiát azonban így sem tapasztalhatunk.»*

A Boldog Ceferino Alapítvány által elkezdett program bármennyire aprócska lépés is, de egy lépés az előítéletek feloszlataért. Az óvodákban is értelme lenne előadásokat tartani, és így folytatni az iskolákban a prevenciós programokat. Martin Luther King álma még nem valósult meg, de a változások tapasztalhatók. Nem könnyű eldönteni, hogy van-e bennünk valamilyen előítélet, akár tudatában vagyunk ennek, akár nem. Úgy gondolhatjuk, hogy mindenféle emberrel toleránsak vagyunk, az is lehet, hogy megmagyarázzuk, miért van alapos okunk rá, hogy bizonyos embercsoportokra rossz szemmel nézzünk.

A Boldog Ceferino Alapítvány által elkezdett programra pontosan azért van szükségünk, hogy egyre többen tudjunk szakítani az előítéletekkel. Minden tett, cselekedet, erőfeszítés értük és értünk van, hiszen nem szabad elfelejtenünk, hogy itt nemcsak róluk, hanem rólunk is szó van. Az nagyon jó dolog, hogy tanult roma fiatalok vezetik a programot, ennek ellenére úgy tűnik nekem, mintha szándékukat valamiféle félszeg szemérmesség, a bizonytalan fogadtatástól való félelem bénítaná. Úgy gondolom, stratégiánk alapja nem lehet más, mint az elkezdett gyakorlat, vagyis hogy a cigányok nélkül és ellenükre felemelkedésüket nem biztosíthatjuk, bármennyire is ezt akarjuk elősegíteni. A feladat komplex és összetársadalmi. Mindenoldalú erőfeszítéseink, áldozatvállalásaink csak akkor érik el a kívánt eredményt, ha vele párosul a cigányság tudatának, jó értelemben vett öntudatának, átformálása is.

Együttműködés és összefogás

Érden a Szociális Gondozó Központ Récsei Krisztina vezetővel azon dolgozik, hogy az intézmények között minél kézzelfoghatóbb és eredményesebb legyen az együttműködés és összefogás.

Az érdi Gyermekjóléti Központ együttműködik az érdi iskolákkal, óvodákkal, az Érden lévő Családok Átmeneti Otthonaival, a Fészek Gyermekvédő Egyesülettel, az érdi fiúotthonnal, a LEA anyaothonnal, az „Ága-Boga” Nagycsaládosok Érdi Egyesületével, a Dr. Dizseri Tamás Habilitációs Központtal, a Leállós-Sáv Drogkonzultációs Irodával, az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodával, a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal, a Csuka Zoltán Városi Könyvtárral,

a Magyar Földrajzi Múzeummal, a Szepes Gyula Művelődési Házzal, a Dr. Romics László Egészségügyi Intézménnyel, a Boldog Ceferino Alapítvánnyal és lelkipásztorokkal, az Érden élő művészekkel, és a Családsegítő Központtal, akikkel a legszorosabb az együttműködés.

Epilógus

A család kellene legyen az a hely, ahol mindig talál az ember nyugalmat, segítséget, biztonságot és szeretetet. A szeretetben van a leghatalmasabb kényszerítő erő, de abban van a legtokéletebb szabadság is. A szeretet olyan az emberi szívnek, mint az üvegnek a gyémánt. Sok szív van vastag üvegből, és csúszkálunk csak rajta, és a szeretet szó helyett csak összekarcoljuk a szívet, és fájdalmat okozunk neki, pedig valójában nem azt akarjuk. A szülők sok esetben csak összekarcolják a gyermeki szíveket, fájdalmat okozva nekik, és rossz példát mutatnak, melyet a szakemberek segítségével és hittel még helyre lehet hozni, mielőtt nagyon késő lenne. A családi élet kiszámíthatósága növeli a biztonságot a családban, ezért becsljük meg és értékeljük a felelősségvállaló házassági kötelekeket, alakítsuk ki a családban az együttélés szabályrendszerét, és védjük a magunk építette családi fészünkét! A gyermekeket legjobban saját családjuk tudja megvédeni. A család a példamutatásával neveli legjobban gyermekét. A jó, harmonikus életet élő család jól nevel, és az elé kerülő problémákat megoldja, nem futamodik meg előle.

A Gyermejjóléti Központ munkatársa-
inak elsődleges feladata az kellene legyen, hogy programjaikkal a családok mellett mindig jelen legyenek, és folyamatosan a nevelést segítsék. Az oktatás mellett a nevelésre legalább annyi, de inkább még több időt kellene fordítani, mert a nevelés/nevelődés sok egyéb mellett az egyik legfontosabb szelete az életünknek, hiszen általa alakul és alakítható életünk, jövőnk. Az a gyermek, aki nem találkozott szerető szülőkkel, maga is nehezen lesz szerető szülője gyermekének. Ma gyermekvédelemről beszélünk, próbáljuk megmenteni a széteséstől a családokat, ahelyett, hogy azzal foglalkoznánk, hogyan tudjuk még szebbé, jobbá, harmonikusabbá tenni a családot. Sajnos az gyerekek és a szülők értékorientációja egye-
re

sebb szakadékkal távolodik egymástól. Ez nem helyes. A szakembereknek egy olyan családmó-
dellt kellene felmutatni, ami a nevelésre helyezné a hangsúlyt, és az értő szeretetre, gyakorlatias családra. Az emberek, ha az energiáikat nemcsak az anyagi kellékek megszerzésére fordítanák, hanem a családjukra, közös beszélgetésekre, programokra, máris harmonikusabb életet élhetnének. A család attól válik harmonikussá, hogy a felek életsorsukat racionálisan irányítják – ez kemény munka, mert elsősorban az egyén saját magát és indulatait kell figyelje, vágyait úgy koordinálnia, hogy ne bántson meg senkit. Ez pedig elsősorban a neveléstől függ.

A Gyermejjóléti Központ dolgozó szakembereknek a családok és a gyermekek nevelése terén még bőven van tennivalójuk. A szemléletváltozás útján már elindultunk, és a harmonikus, biztonságot nyújtó családok iránt megnőtt a vágy. Egyre többen találnak rá az élet értelmére és értékeire. Ebben a munkában a szakemberek mellett egyre többen segítenek a családoknak, amiben nagy szerepet játszanak az értéket teremtő civil szervezetek, a nagy családok összefogásai és az országos szinten működő egyesületük. Példájukkal nagyban hozzájárulnak a jó irányba történő szemléletformálásához, megkönnyítve ezzel a szakemberek munkáját is. A Boldog Ceferino Alapítvány munkatársai programjukkal az osztályközösséget, a másság elfogadását erősítették.

Irodalom

Bagdy Emőke – Kalo Jenő – Popper Péter – Ranschburg Jenő (2007): A család: harcmező és békesziget, Saxum Kiadó

Farkas Zoltán (1941): Foglyok anyala, „Evangélikus Élet” kiadása

A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata (1994), Pont Kiadó, Budapest

Iránytű a Végtelenhez – Csaba testvér gondolatai az isteni parancsolatokról (2011), Helikon Kiadó, Budapest

Gáspár Károly (2004): Gyermekvédelmi és gyámügyi kézikönyv, Budapest.

Lakatos Menyhért (1982): Akik élni akartak, Magvető Könyvkiadó, Budapest.

Magyar Tudomány: A legnagyobb kisebbség, Tanulmányok a cigányokról 1997. június